

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

**ЗБІРКА НАУКОВИХ ПРАЦЬ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
СТУДЕНТСЬКОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

**"ЗЕМЛЕУСТРІЙ І ТОПОГРАФІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ
В УМОВАХ ВІЙНИ ТА ПІСЛЯВОЄННОГО
ВІДНОВЛЕННЯ"**

8-10 березня 2023 р.

м. Київ, Україна

УДК 332.3:528.93:355.01

ББК 65.32-5

Друкується за рішенням Вченої ради факультету землепорядкування Національного університету біоресурсів і природокористування України, протокол № 8 від 16 березня 2023 року

Рецензенти:

Дорош О.С. - доктор економічних наук, професор;

Кошель А.О. - доктор економічних наук, доцент;

Новаковська І.О. - доктор економічних наук, доцент.

Землеустрій і топографічна діяльність в умовах війни та післявоєнного відновлення. Збірка наукових праць Всеукраїнської науково-практичної студентської конференції (м. Київ., 8-10 березня 2023 р.) / За загальною науковою редакцією проф. Ковальчука І.П. К.: Вид. центр НУБІП, 2023. 134 с.

У збірці наукових праць висвітлені результати досліджень, присвячених питанням ролі землепорядкування і топографо-геодезичних вишукувань у вирішенні завдань відбудови уражених і зруйнованих російськими агресорами в період неоголошеної України війни поселень, об'єктів інфраструктури, сільськогосподарських і лісогосподарських угідь, гідротехнічних і промислових споруд, природозаповідних та інших об'єктів.

Для фахівців у сфері геодезії та землеустрою, екологів, географів, працівників аграрного сектору, природоохоронних установ, органів місцевого самоврядування.

За зміст публікацій, достовірність викладених наукових фактів відповідальність несуть автори.

ISBN 978-617-8351-07-6

Відповідальний за макетування і друк: **доц. Бутенко Є.В.**

©Колектив авторів

© Національний університет біоресурсів і природокористування України, 2023

УДК 504.5:631.45

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ДОСЛІДЖЕНЬ ЗАБРУДНЕННЯ ҐРУНТОВОГО ПОКРИВУ ТА ДЕГРАДАЦІЇ ЗЕМЕЛЬ

Краснопюр К.В., студентка, 4 курс бакалаврату, спеціальність 193 "Геодезія та землеустрій, Відокремлений структурний підрозділ «Боярський фаховий коледж Національного університету біоресурсів і природокористування України»

Науковий керівник - Гетманьчик І.П., кандидат економічних наук, заступник директора з виховної роботи

Забруднення і деградація ґрунту – одна з найсерйозніших проблем України і світу в цілому. Відсутність в Україні державного контролю за діяльністю сільськогосподарських та виробничих підприємств під час використання ними земельних ресурсів призводить до значної деградації ґрунтів, яка викликає важкі екологічні та економічні наслідки. Основними шляхами для вирішення цих проблемних питань є розроблення і впровадження політики і практики сталого управління земельними ресурсами та відновлення і ренатуралізація деградованих та малопродуктивних земель.

Деградація ґрунту – поступове та стійке погіршення властивостей ґрунту як середовища існування біоти, зумовлене зміною умов ґрунтоутворення, внаслідок впливу природних чинників або господарської діяльності людини, війни, що супроводжується зменшенням умісту гумусу, руйнуванням структури ґрунту та зниженням його родючості [1]. Процес дегуміфікації земель породжує генетичні зміни у ґрунті, поступово перетворюючи їх в непридатні до обробки. І якщо тенденція до зменшення гумусу в ґрунтах зберігатиметься і надалі, то в недалекому майбутньому Україна може опинитися на порозі голоду - великої екологічної катастрофи, а тоді вже ніякі агротехнічні, меліоративні, природоохоронні та організаційно-господарські заходи не зможуть відновити агротехнічного потенціалу землі [2].

Для вирішення цієї проблеми виникає необхідність вжиття державою заходів для відновлення родючості ґрунту і раціонального використання її ресурсів.

Ґрунти постійно зазнають антропогенного, природного впливу, а на даний час ще й потерпають від воєнних дій.

Основними проявами деградації є накопичення деградаційних ознак до критичного стану, коли процеси стають незворотними.

Факторами деградації ґрунтів є неконтрольоване використання пестицидів, забруднення радіонуклідами, важкими металами, що спричинено господарською діяльністю людини, зміною клімату та погіршенням екологічного стану внаслідок техногенних катастроф, викидами шкідливих газів, продуктів горіння в атмосферу, розвитком промисловості, скидами промислових відходів у водойми, воєнними діями тощо.

Техногенні катастрофи, зокрема на Чорнобильській АЕС 1986 року, теж відіграли свою роль у деградації, бо відбувається викид небезпечних радіоактивних речовин в атмосферу, які згодом разом з опадами проникають глибоко у ґрунт, на якому вирощують сільськогосподарські рослини, вносячи в ґрунт пестициди та агрохімікати, що з подвійною силою негативно впливає на здоров'я людини і тваринний світ.

Радіоактивного забруднення через аварію і подальше поширення радіонуклідів зазнала територія площею понад 4,5 млн га сільгоспугідь. Чорнобильська катастрофа створила надзвичайно небезпечну для здоров'я людей і навколишнього середовища радіаційну обстановку на значній території України [3].

На даний час воєнні дії негативно впливають на всі елементи природних комплексів, зокрема ґрунтовий покрив.

За словами Олексія Василюка, від пострілу стрілецької зброї до вибуху авіабомби – відбувається хімічне забруднення. У ґрунті лишається багато сірки. Частина цього хімічного елемента у вигляді порошку залишається у вирвах і навколо, а в контакт з опадами перетворюється на сірчану кислоту. Це погано, зокрема, для ґрунтів, бо у цій кислоті згорають мільйони організмів, які формують гумусовий шар ґрунту.

Забруднення ґрунтів паливно-мастильними матеріалами та іншими нафтопродуктами відбувається унаслідок руху та пошкоджень сухопутної військової техніки. У ґрунтах, просочених паливно-мастильними матеріалами, знижується водопроникність, витісняється кисень, порушуються біохімічні та мікробіологічні процеси. Внаслідок цього погіршується водний, повітряний режими, порушується кореневе живлення рослин, гальмується їх ріст і розвиток, що спричиняє загибель.

«Харківський інститут ґрунтознавства та агрохімії імені О. Соколовського досліджував північні ділянки області, звідки йшов наступ. Брали зразки ґрунту із вирв. У них залишаються важкі метали (свинець, кадмій,

цинк, нікель тощо)». У районах забруднення збіднюється видовий склад тварин і рослин.

З 2016 року фахівчиня в галузі геохімії ландшафтів Анастасія Сплодитель досліджує забруднення ґрунтів на Донбасі, які зазнали впливу війни. Вона зазначає: понад 1000 зразків ґрунту, які вдалося зібрати та проаналізувати, показали найбільший вміст саме важких металів. У пробах, відібраних на ділянках бойових дій, вміст важких металів перевищував фонові значення в 15-30 разів.

Деградація ґрунтів призводить до економічних та екологічних втрат.

Головне завдання нині – захист держави та перемога. Тим не менш, ми маємо використати всі можливості для відновлення забрудненого ґрунтового покриву та деградації земель.

Список використаних джерел

1. О. Г. Лановенко, О. О. Остапішена. Словник-довідник з екології: навчально-методичний посібник. Херсон, 2013. 226 с.
2. В. К. Береговий. Екологічні проблеми використання земель у сільському господарстві України // Агросвіт. № 13—14. Липень 2011. С. 13—15.
3. Хилько М. І. Екологічна безпека України : навчальний посібник. К., 2017. 267 с.